13e Jaargang Curaçao den 26n September 1896. No 665

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0.50 voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI No 129.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire e Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,20.
Un annuncio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

SLECHTE LECTUUR.

Er is niets, dat 's menschen verstand meer verduistert en zijn hart meer bederft dan het voortdurend lezen van slechte boeken en tijdschriften. Door zulke lectuur wordt druppel voor druppel een langzaam maar zeker werkend vergif toegediend, dat, na de grootste verwoestingen in den geest van den mensch te hebben aangericht, onvermijdelijk den dood ten gevolge heeft.

De slechte lectuur verduistert het verstand: vraagt men nog bewijzen hiervan? Wie zou ooit tot de ontkenning van Gods bestaan gekomen zijn, indien anderen die dwaling niet hadden voorgehouden en geleerd, en dat niet zoozeer door het gesproken als wel door het geschreven woord? Want indien de dwaalleeraar met ons van mond tot mond gesproken had, men zou het oor niet hebben geleend aan zijn leugenachtig woord, wijl de schepping en alles wat rondom ons is op dat oogenblik te luide en te waar tot ons zou hebben gesproken, dan dat wij ons hadden laten meesleepen door zijn verleidelijke taal. Doch indien de dwaling geschreven staat, dan is het alsof dat geschreven woord geheel onze aandacht vraagt en wij niet meer luisteren kunnen na hetgeen buiten ons is, dan is het alsof de leugen met meerdere kracht in ons dringt om in ons binnenste met groote zorg te worden bewaard en daaruit langzamerhand te verdrijven hetgeen de waarheid ons heeft geleerd en waaraan wij nooit hebben getwijfeld. En wat wij hier zeggen van de slechte lectuur met betrekking tot het bestaan Gods, het geldt daarvan ook met betrekking tot alle waarheden, die in geschrift worden aangevallen en ontkend.

Welnu, waar de waarheid niet meer glinstert en straalt, daar heerscht duisternis en stikdonkere nacht; waar het licht der waarheid als de afstraling Gods, de Eeuwige Waarheid zelve, den mensch niet meer omgeeft, daar gaat hij voort in het onzekere, daar dreigt telken ure het gevaar, dat hij zal neerstorten in een diepen, peilloozen afgrond.

De slechte lectuur bederft het hart. Men weet het, de zedeleer regelt zich naar de geloofsleer. Maar indien de geloofsleer een valsche is, indien men is doordrongen van ongezonde en slechte beginselen, hoe is het dan mogelijk, dat de handelingen, de gevoelens van den mensch zullen zijn overeenkomstig de waarheid, hoe is het dan mogelijk, dat het leven van den mensch niet in tegenspraak is met de wetten der zedelijkheid? Waar volstrekt geen geloof gevonden wordt, of waar het geloof is vervalscht, daar is de zuiverheid, de reinheid van zeden niet.

Wij hooren uw woord: "er zijn er onder ons, die beweren zonder geloof te zijn, wij eeren hen als waren zij ridders zonder vrees of blaam; wijst gij, zoo gij kunt, een smet op hun gedrag, een vlek op hun leven".

Voorzeker wij geven u toe, dat menschen zonder geloof kunnen doen blijken van een zeker eergevoel, dat hen belet voor het uiterlijke althans de perken van het fatsoen te buiten te gaan; wij geven u toe, dat zulke menschen in de samenleving beleefd en beschaafd kunnen zijn, zelfs uitermate beschaafd: dat hunne manieren, wijl zij op niets anders hun aandacht te vestigen hebben, dikwijls fijner zijn dan die van anderen; doch men bedenke wel, dat de echte zedelijkheid, de zuivere reinheid van leven iets anders is als uiterlijke welopgevoedheid; en gij, die in hen het uiterlijke alleen beschouwt, hebt gij ooit die menschen zonder geloof in het geheim bespied, zijt gij ooit hunne gangen nagegaan, hebben zij u ooit rekenschap gegeven van hun handel en wandel, hebben zij u ooit een blik gegund in hun binnenste? En ook, het behoeft hier bijna niet gezegd, van tijd tot tijd, in een onbewaakt oogenblik vertoonen die menschen zich wel eens in hunne ware gedaante, en gij zult moeten bekennen, dat zulks steeds in hun nadeel is.

Zoo de slechte lectuur eenmaal het verstand heeft onttrokken aan den invloed van het geloof en dat geloof zijn heilzame kracht niet meer ontwikkelen kan, dan wordt de mensch door niets meer belet zich over te geven, hetzij dan in het geheim, hetzij dan in het openbaar, aan de grootste uitspattingen. Ziedaar wat men gewonnen heeft met het verspreiden van slechte lectuur. De zeden zijn bedorven, het schaamtegevoel is verdwenen, de eerbaarheid niet meer geacht. Die de zedelijkheid beschermen en door woord en daad leeren, worden gehoond en men tracht hun leven verdacht te maken door leugenachtige verhalen en door vertelsels van het minste allooi; die de reinheid van zeden willen bewaren en zich niet afgeven met personen, wier tegenwoordigheid alleen een goeden naam in gevaar brengt, worden bespot en als huichelaars uitgekreten, en men zou zich aan de algemeene verontwaardiging prijsgeven, wanneer aan iemand, die schande bracht over zichzelven en zijne familie, de toegang tot fatsoenlijke gezelschappen ontzegd werd. Kan het ook anders? Bij het lezen van pornographische geschriften verkeert de mensch voortdurend in een kring, waar het zedelijkheidsgevoel geen plaats wordt gegund; geen wonder, dat, wanneer men tot de werkelijkheid terugkeert, het oog de schoonheid van een leven zonder vlek niet meer ziet en het verstand te stomp is geworden om te begrijpen, dat de mensch te hoog verheven staat dan dat hij, het redelooze dier gelijk, zich wentelen zou in het slijk.

Maar, indien de slechte lectuur zulke verwoestingen aanricht èn in den mensch èn in de maatschappij, wat beweegt dan tot het verspreiden daarvan? Slechts dit: haat tegen God, en als gevolg daarvan haat tegen de orde, die Hij heeft gesteld, haat tegen de maatschappij.

Haat tegen God: er is er Eén, men moge het zichzelven willen bekennen of niet, er is er Eén, God, aan Wien allen onderworpen zijn en Die eenmaal strenge rekenschap vragen zal van hetgeen wij nagelaten en van hetgeen wij gedaan hebben; en die éene, heilige God wordt niet weggecijferd door een cynisch ongeloof, die éene, heilige God spreekt nog tot ons, ook al tracht de mensch de stem zijns gewetens te doen verstommen door te luisteren naar de verleidingen van een schandelijk leven.

Haat tegen de maatschappij; want

FEUILLETON.

Un Prisonero fortuna.

——o——

Tempoe pasa, monarchia di Monaco no tabata nada mas koe un ciudad chiquitoe coe dos tres caya, traha ariba baranca haltoe. I rondo di e ciudad un pida tera planta coe algun paloe di olijf.

Promer coe su principe a larga traha e cas di hunga e estado no tabata ricoe. Al contrario muchoe cas a parce un ruina hasta palacio, tribunal, prison etc. Ta di comprende anto koe e principe no por a gasta muchoe pa otro.

Den es tempoe nan a cohe aja un stranjero, koe a mata un di e habitantenan di e monarchia. Nan a serele den prison i a condenele pa moeri.

Ora ministro di financia a tende e sentencia, e tabata masjar spantar. El a bai cerca su principe.

"Principe", e dici, kiko lo nos haci awor? Nos no tin ni bordugo, ni guillotine. Nos mester nombra anto un bordugo coe su criarnan, i larga traha un guillotine, i toer esai ta costa hopi placa."

"En berdad", e principe a responde. "I toer esai pa e matador. Nunca hueznan a sentencia hende pa moeri aki, na Monaco, i tantem mi ta goberna lo mi no larga moeri ningun hende. Bo sá kiko? Bai cerca e homber i bisele, koe e ta pidi gracia, i koe anto sigur lo mi troca su castigoe."

E ministro a bai cerca e prisonero.

"Bo por wel a mata e hende na otro camina", e dici, "anto lo nos no tabatin tantoe trabao. Nos no tin ni bordugo ni guillotine."

"Mi no tin pura", e prisonero a responde.

"Principe no tin gustoe di nombra solamente pa bo un bordugo i di cumpra un guillotine."

"Mi no bal tantoe, bo tin razon."

"I anto lo dura hopi tempoe, promer koe e guillotine ta kla."

"Mi a bisa caba, koe mi no tin pura. Lo mi warda sosega, no pura boso."

"I pa toer e motiboenan", e ministro a sigi, "nos principe a manda mi, bisa bo, koe si bo kier bo por pidi gracia. Podice lo el troca bo castigoe."

"Mi a merece morto", e prisionero a responde, "i mi a resolve di haci penetencia pa mi crimen. Si mi ta pidi gracia anto lo ta pa mi corda toer dia coe duele ariba es, koe mi a haci. Bao di es condicion sol, mi kier keda biba."

Asina a socede. E principe a troca su castigoe i el a haja se anja di seramentoe solitario.

Dia sigiente e ministro a bolbe cerca su principe.

"Principe", e dici, "prison ta toer kibra, muraja lo cai un of otro dia. Nos mester traha un otro i esai lo costa sigur un binti mil. I esai no ta toer ainda. Nos mester di un cipero, cerca prison mester tin un capillo, etc. i toer esai pa un prisonero sol."

"Bo tin razon. Mi no tin tantoe placa. No ta posible. Kiko lo nos haci?"

"Mi sabi un medio, si principe ta duna mi permision pa mi haci uso di djele."

"Larga mi tende."

"Awor e prisonero ta sera den un camber di nos tribunal. Lo mi bisa portero di larga awé atardi toer porta habri, anto sigur e homber lo hui na anoche."

"Un bon idea," e principe a responde, "larga nan horkele na otro camina."

Mes atardi a socede asina, pero cuanto e ministro tabata admira, ora el a haja su marduga e prisonero na mes lugar ainda.

"Nan a loebida sera bo, i bo ta aki ainda?" el a poentra.

"Lo mi munstra muchoe ingratitud, si lo mi corre bai, despues koe principe a haci tantoe cos pa mi. Mi kier ta un hende drechi. Nunca lo mi abusa di su confianza."

Com e ministro lo haci awor? El a bai trobe cerca principe di Monaco.

"Mi no ta kere," asina e dici, "koe ta pa puro gradicimentoe, koe el a keda. Unicoe cos koe nos por haci ta di dunele su libertad."

"No, no, esai ta muchoe.

"Corda principe, koe e ta manda bo un carta, den cual e ta duna prueba di su duele ariba su crimen."

E principe ta na duda.

"Corda cuantoe gastoe lo nos no tin, ora e ta keda," e ministro dici.

"Si el ta moenstra berdadera duele i ora el kier priminti di no coemenza di nobo, anto lo mi mira."

E ministro a bolbe cerca e prisonero.

"Nos principe tabata masjar contentoe," e dici coe ne "koe bo a haci asina, i el a mira, koe toer sintimentoe no a kita for di bo. P' esai mi ta segura bo koe lo bo haja pordon di toer bo castigoe, ora bo ta primintiele, di biba despues como hende drechi i respetable.

Nunca lo mi no pidi pordon. Mi a comete un crimen i mi kier sufri esai."

„Pero principe lo duna bo bo libertad."

„Mi ta comprende bo, pero mi no kier."

Manera di biba aki ta gusta mi masjar. Aki mi kier pasa mi dianan. Aki mi tin un cas i coeminda por nada. Aki mi ta sosega. Si mi ta haja mi libertad anto miseria ta warda mi."

Enbano koe e ministro a sigi papia.

„Mi ta keda," e homber a bisa. Mi salud no ta muchoe bon i climato di Monaco lo drecha mi."

E ministro a para manera morto, porfin el a bai trobe cerca principe i a contele toer cos."

„Largele keda anto, si él kier," e dici.

„Esai no por principe. Si binti anja largoe nos mester dunele toer cos, anto e ta costa nos mas koe ƒ50.000, anto mehor nos ta mate, esai ta mas barata."

„E homber lo costa nos ƒ50.000?

„Alomenos."

„Si bo ta ofrecele algun placa, quizas le bai anto."

„Ariba esai mi no a corda ainda," e ministro a papia contentoe, i el a corre bai cerca e homber.

"Principe," asina el a conta e prisonero, no kier pa bo keda aki: nunca tabatin un prisonero aki, i esai lo ta un mal ejemplo. Cuantoe bo kier mi duua bo, ora bo ta bai?"

Promer e homber a ninga, pero porfin le tabata contentoe coe fl 2000.

"Mi ta bai malcontentoe", e dici, solamente pa haci boso un fabor."

Despues e principe a corda hopi bez ainda ariba e trabao, koe e prisonero a dunele. I ora el a bende Rochebrune i Mentone na Francia, el a haci esai solamente bao di condicion, koe gobierno frances lo percure pa toer prisonero di su monarchia.

wanneer wellicht God niet luide tot ons spreekt, dan toch spreekt Hij tot ons in Zijn werk, dan toch zegt Hij tot ons in de orde, die Hij heeft vastgesteld, dat alle macht komt van Hem, dat er wetten en regelen zijn, waaraan de mensch zich te onderwerpen heeft. En wijl er nu zijn, die meenen, dat vrijheid is bandeloosheid en wier leven te schandelijk is dan dat het zou kunnen staan in het reine licht van Gods strenge rechtvaardigheid, daarom moet de wereld worden overtuigd, dat God niet bestaat; of wel, die wereld moet worden neergeworpen in het slijk en verzinken in den poel van zedelijke ellende. Vandaar boeken en tijdschriften en dagbladen, die strijden tegen het geloof en de grofste dwalingen verspreiden; vandaar boeken en tijdschriften en dagbladen, die strijden tegen de goede zeden en schandelijkheden verkondigen, die in de laagste achterbuurten door de minst beschaafde lieden nog niet in het openbaar worden gezegd. Wat beteekent het, dat men die schandelijkheden omgeeft met een geheimzinnig waas, de doorzichtigheid van het omhulsel prikkelt tot grootere nieuwsgierigheid!

Lezer, gij kent ze nu de verspreiders van slechte lectuur: ongeloovigen, en die zijn, het woord van den Franschman teekent, *blasés*. Het zijn jonge mannen zonder levenswijsheid, zonder ervaring, die niets liever hebben dan dat men van hen gewaagt en die meenen met een weinigje kennis en met een stijl van twijfelachtige schoonheid de wereld te kunnen hervormen in één dag; het zijn mannen op rijpen leeftijd, die door den haat zijn verblind: die niet schrijven om tot de waarheid te geraken, maar die lasteren wat zij niet kennen, ja zelfs niet begrijpen kunnen; die niet in staat zijn een eerlijke polemiek te voeren, maar wel om als van den duivel bezetenen te razen en te tieren; die van tijd tot tijd er behoefte aan hebben, de lezer vergeve ons de uitdrukking, hun gal uit te spuwen en met hun venijn te bezwadderen alles wat heilig en geloovig is. Zij komen te voorschijn niet in den tijd van vrede, wijl men hen dan verafschuwen zou, maar wel in den tijd van spanning en beroering, omdat zij dan welkom kunnen zijn aan een partij, die in den strijd gebruik wil maken van oneerlijke middelen; als adders verschuilen zij zich in het groen en voordat men hen bemerkt, hebben zij reeds de doodelijke wonde toegebracht.

Welnu, zulke monsters gaan ook rond onder ons. Zij trachten door te dringen in het huis van den rijke, maar ook in de hut van den arme. Wien hebben zij hunne pamfletten niet toegezonden, wien hebben zij hunne hatelijke, dikwijls liederlijke blaadjes niet in de handen gedrukt?

Daarom, zoo er nog mannen zijn onder ons, zonen van het echte, geloovige Curaçao, dat zij dan verscheuren en uit hunne huizen verbannen die goddelooze bladzijden, welke u zeggen, hetgeen gij voor geen schatten der wereld zoudt willen, dat uwe vrouwen, uwe dochteren hoorden. Verscheurt en verbant uit uwe huizen die schandelijke bladen, die beweren u gelukkig te zullen maken, terwijl zij niets anders prediken dan haat en verdeeldheid. Eén woord slechts kan de leer weergeven, die is neergelegd in alle slechte boeken: haat. Haat tegen God, die de wellusten breidelt; haat tegen de Kerk, die niet ophoudt te wijzen op God; haat tegen het gezag, dat den mensch dwingt te gehoorzamen aan wetten; haat tegen de rijken, omdat men in een lageren stand is geplaatst; haat in één woord tegen allen, die door zielenadel en deugd zich verheven hebben boven de onteerende dienstbaarheid aan de hartstochten. En met dit alles beweert men nog de volkeren te beschaven, te veredelen en vrij te maken. Valsche profeten, valsche apostelen, aanschouwt uw werk! Ziet de volken, die gij hebt geleeraard, ziet, hoe zij gebracht zijn tot de razernij der wanhoop door de verderfelijke lectuur, welke gij hebt verspreid; ziet, hoe het beschavingswerk van achttien eeuwen is verwoest door uw satanisch apostolaat!

Moorden te Constantinopel

Over de jongste onlusten te Constantinopel seint de *Times*-correspondent in hoofdzaak het volgende:

Het was in 't eerst onmogelijk, zich een denkbeeld te vormen van den toestand. Het middelpunt der ongeregeldheden was de omtrek van het bureau der Ottomaansche Bank te Galata, maar de hoofdstraten in de buurt waren door de troepen afgezet, en in de stegen krioelde het van turksch gepeupel, met knuppels gewapend, die de Armeniërs opzochten en doodsloegen.

In overeenstemming met het document, dat Dinsdag aan de gezanten werd overhandigd, wilden de Armeniërs een slag slaan, om aan den ondragelijken toestand een eind te maken. Dientengevolge werd het plan gevormd dynamiet en een aantal bommen te brengen in de kelders der Bank, dan het gebouw te bezetten en te dreigen alles in de lucht te zullen laten springen, als geen voldoening werd gegeven aan de eischen der Armeniërs.

Dertig leden van het armeensche comité begaven zich dus, twee of drie tegelijk, naar de Bank. De aanvoerder en zijn twee luitenants, ontwikkelde mannen, vergezelden hen. Zij kwamen onopgemerkt in de groote vestibules en breede gangen. Tegen half één zag men eenige dragers met zakken op den rug het gebouw binnengaan: men dacht dat zij geld droegen, maar het waren bommen. Kort daarna werd een teeken gegeven, en toen weergalmde het gebouw van revolverschoten, en drie of vier bommen ontploften in de groote vestibule, terwijl nog andere op straat geworpen werden. Eindelijk werd ook een bom geworpen in de kassa-afdeeling, en het verbijsterde personeel vluchtte de trappen af, een som van 10,000 pd. st. bij de Armeniërs achterlatend, die aan het geld niet raakten en zelfs later een der kassiers behulpzaam waren bij het wegsluiten.

Op het geluid der ontploffingen vluchten sir Edgar Vincent en eenige hoofdbeambten over een terras naar het naburige gebouw der taksregie, met het doel de hulp der politie in te roepen. Maar zoodra het personeel de kassa-afdeeling verlaten had, barricadeerden de Armeniërs alle toegangen.

Intusschen hadden andere demonstraties, met hetzelfde oogmerk op 't gebouw gezet, te Woiwoda, Galata-Seraï, Taxim en in andere wijken plaats; bommen werden geworpen, en men schoot revolvers af, zoodat eenige Zapties gewond werden. Weldra echter begonnen de Turken wraak te nemen op de bekende wijze.

Toen de assistent-directeur Auboinean de bedoeling der Armeniërs begrepen had, begaf hij zich onmiddellijk naar Jildiz Kiosk, om te zien wat hij zou kunnen doen. Intusschen bleven 80 leden van het personeel der Bank als gijzelaars in handen van de Armeniërs, die 20 pond dynamiet in den kelder bijeenbrachten en een man daarbij plaatsen met een branden le lont, om op het eerste teeken het gebouw in de lucht te laten springen.

Ook sir Edgar Vincent en Maximof, de eerste drogman van het turksche gezantschap, gingen naar Jildiz, waar de onderhandelingen duurden tot 10 uur 's avonds. Toen was men overeengekomen, dat sir Edgar de veiligheid der overrompelaars van de Bank zou waarborgen, indien dezen het gebouw wilden verlaten. Na middernacht werden toen gesprekken gevoerd tusschen de directie en de Armeniërs, die door een kelderraam onderhandelden en steeds hun revolvers bij de hand hielden. Zij waren nog slechts met hun vijftienen: zes waren verdwenen, drie waren gedood en zes gewond door het ontploffen van hun eigene bommen of door de troepen, die van de straat door de ramen vuurden.

Toen de Armeniërs de voorwaarden hadden aangenomen, gingen de troepen heen, en onder escorte begaven sir E. Vincent en Maximof zich naar het jacht van eerstgenoemde, dat te Kadikewi lag. Eerst was het dynamiet aan het bankpersoneel afgegeven. In het gebouw waren een Zaptie en een oude bediende gedood door de kogels der troepen; twee soldaten en twee employés waren gekwetst. De Armeniërs werden van het jacht dadelijk overgebracht op een naar Marseille vertrekkende boot. Intusschen ging het moorden en plunderen te Constantinopel zijn gang.

De Maandag 31 Aug. te Constantinopel gevierde 20e verjaardag van Abdoel Hamid's troonsbestijging is, dank zij den genomen krassen maatregelen zonder nieuwe stoornis of moordpartijen voorbijgegaan. Het afsteken van vuurwerk en alle samenscholingen waren streng verboden; maar de illuminatie ging door. De gezantschapsgebouwen bleven echter ditmaal, bij wijze van protest, in diepe duisternis gehuld, en de dragomans, die den Sultan namens de gezanten gingen feliciteeren, overhandigden tevens protest-notaas.

Wehoy-pasja is tot militair bevelhebber van Pera en Sjakir-pasja tot militair bevelhebber van Galata benoemd. De half christelijke, half turksche commissie van onderzoek onder Dzjelad-bei houdt zitting in het ministerie van Justitie, om de schuldige Mohamedanen te vonnissen. Er moeten 400 gevangen moslemin wezen, volgens een turksch bericht! Het garnizoen van Constantinopel is versterkt met vier bataljons, en op verzoek van de ambassadeurs zijn troepen gezonden naar Therapia en Boejoekdere; de minister van Oorlog heeft aangeboden de gezantschapsgebouwen te laten bewaken, maar de ambassadeurs hebben bedankt en laten hun eigen matrozen de wacht houden; alleen het nederlandsche gezantschap wordt door turksche soldaten bewaakt.

De sultan heeft, volgens den correspondent van den *Standard*, een iradé uitgevaardigd, waarbij hij verklaart niet in te staan voor de veiligheid van winkels of kantoren waar Armeniërs in dienst zijn. De Ottomaansche Bank heeft wegens deze mededeeling haar gebouw van binnen laten versperren. Veel Armeniërs zijn gevlucht naar voorsteden waar andersdenkenden wonen, hetgeen dezen reden tot ongerustheid geeft. In de russische ambassade te Pera zijn veel vluchtelingen opgenomen. In eenige plaatsjes aan den Bosporus waar Armeniërs wonen, heerscht groote ontzetting, maar gruwelen zijn er tot nog toe belet.

Tijdens de onlusten van de vorige week heeft tweemaal een buitenlandsche interventie plaats gehad. Toen Zaterdag de matrozen van het engelsche wachtschip naar de britsche ambassade gingen, zagen zij eenige Turken die bezig waren Armeniërs dood te knuppelen: fluks schoten de britsche janmaats tusschenbeiden en bevrijdden de met den dood bedreigden. De Porte liet onmiddellijk rekenschap vragen over deze eigenmachtige inmenging, maar het fiere antwoord van den britschen gezant was, dat als de turksche troepen niet de Armeniërs beschermden, de engelsche matrozen het zouden doen zoo dikwijls een dergelijk geval als het bedoelde zich voordeed! — Zondag was het de russische dragoman, die naar het paleis des Sultans rijdende en vier Turken met het knuppelen van een Armeniër bezig ziende, uit het rijtuig sprong en door zijn persoonlijk optreden en de hulp van anderen de vier beulen ontwapende en liet arresteeren, waarna bleek dat één der vier doodslagers behoort tot.... het Hofpersoneel des Sultans!!

Volgens een opgave van den *Times*-correspondent te Constantinopel werden Maandag enkel in het Sjisjli district 543 lijken van vermoorde Armeniërs begraven; het geheele aantal slachtoffers bedraagt zonder twijfel meer dan 2000, volgens het russische gezantschaps — personeel echter veel meer.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Bij Gouvernements-beschikking dd. 23 dezer maand No. 507 is de Heer Carmelo Alejo Semeleer benoemd tot District-meester van het 2de district op Aruba.

Lyst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Marchena y v. d. Singel, Margarita F. de Goiticoa, Arnold J. Maal, J. N. Henriquez, Curiel Tronconiz & C., Petrinilla Maduro, Juan Garrido, Jennet Cookes, Antonio T. Mayo, R. A. Correa, J. B. Nort, Frater Nazarius, Pedro Serruti, M. & J. Cardoze, Cardoze Hermanos, Lucien Salcedo.

***

Met groote voldoening hebben wij de namen gelezen van verschillende personen, die door de regeering op den verjaardag van H. M. de koningin begiftigd zijn met eene eervolle onderscheiding. Onder die namen toch komen voor die van verschillende katholieke priesters en leeken, die zich op een of ander gebied verdienstelijk hebben gemaakt. Onder de velen willen wij slechts ter kennis van onzen lezers brengen, dat de algemeene overste der Liefdezusters te Tilburg benoemd is tot ridder in de Orde van Oranje Nassau. Indien wij eene veronderstelling wilden wagen waarom de geridderde deze hooge onderscheiding verdiende, dan zoude het deze zijn, dat de regeering het hoofd eener congregatie wilde beloonen voor wat hare leden op zulk eene liefdevolle wijze doen bij de verpleging der melaatschen in Suriname.

Ook onze courant "de Amigoe di Curaçao" genoot het benijdenswaardige voorrecht onder de oogen onzer geeerbiedigde koninginnen te zijn gebracht, getuige het loffelijk schrijven, dat de Zeer Eerw. Heer M. V. Zwijsen, rector van het St. Tomás college van Harer Majesteits particulieren secretaris jhr. de Ranitz mocht ontvangen, welks schrijven wij reeds in ons vorig nummer onzen lezers mededeelden. Voorzeker, de "Amigoe di Curaçao" beschouwt het als haar hoofdtaak, eerbied en onderdanigheid aan te kweeken voor het wettig gezag, in casu voor onze geeerbiedigde koningin en Haar vereerden Landvoogd, onzen Hoog Edel Gestr. Heer gouverneur. Voor God en Vaderland, Troon en Altaar is en blijve des Amigoe's leuze.

***

Met genoegen deelen wij onzen lezers mede, dat het Maandag 28 September, vijf en twintig jaar zal geleden zijn, dat de Zeer Eerw. pater Laurentius Mulder in de Missie van Curaçao arriveerde. Vijf en twintig jaren van een welbesteed missionarisleven, waarvan Zijn Eerw. er vijftien te Saba heeft doorgebracht, welk een reden van dankbaarheid voor het katholieke volk. Namens de talrijke vrienden, die pater Mulder zich ook hier door zijn minzaamheid en ijver verworven heeft, feliciteeren wij Zijn Eerw. van harte, Hem nog vele jaren van onverpoosden priesterlijken arbeid toewenschende.

Ook den Zeer Eerw. pater Jacobus van Baars, pastoor te Aruba, brengt de "Amigoe" zijn hartelijken gelukwensch bij de blijde herdenking van het zilveren feest zijner religieuze professie.

Wij zijn er van overtuigd, dat de dankbare parochianen het feest van hun beminden Herder j. l. Donderdag niet onopgemerkt hebben laten voorbijgaan, te meer daar op dien gedenkwaardigen dag zoovele kinderen der parochie hun Eerste H. Communie uit dankbaarheid aan God hebben opgedragen als een bewijs van waardeering van hun onvermoeiden pastoor.

***

Woensdagnacht brak een geweldig onweer, vergezeld van hevigen wind en regen boven onze stad, Santa Rosa en Santa Maria los.

Na de langdurige droogte en de buitengewone hitte der laatste dagen was deze verandering van weer zeer welkom. Laten wij hopen, dat de door allen zoo vurig verbeidde regentijd thans een aanvang genomen heeft.

***

Naar wij vernemen is de persoon uit Bonaire, hier gevankelijk aangebracht en beschuldigd van meineed, wederom op vrije voeten gesteld.

NEDERLAND.

Maandag, 24 Aug. werd aan de N. R. Ct. geseind:

Gisteren werden onze troepen voorbij Anakgolang beschoten. Twaalf minderen werden gewond, twee gedood. Onze troepen rukken verder op

Een Dinsdag, 25 Aug. door het A. Hbld. ontvangen telegram behelst de volgende welkome tijding:

Toekoe Baid heeft zich aan kolonel Stemfoort overgegeven.

Een officieel bericht uit Atjeh van 25 Aug. luidt:

Eergisteren naar Tjot Basatoel, alwaar bivak opgeslagen. Gesneuveld een en gewond 12 militairen beneden den rang van officier. Vijand liet 10 dooden achter.

Het Departement van Koloniën ontving het volgende van 26 Aug. gedagteekende telegram:

Eergisteren naar Mesdjid Indrapoeri onzerzijds 2 gewonden Panglima Polim naar Moeroe gevlucht. Toekoe Baid heeft zich aangemeld in het bivouak en is opgezonden naar Kotta-Radjà.

Bij het departement van Koloniën zijn ontvangen de beide volgende van 27 Aug. gedagteekende telegrammen van den Gouv.-Generaal. Het eerste telegram luidt:

Eergisteren een colonne naar Moeroe en Gleieng, alwaar gebivakkeerd werd. Andere colonne heeft Moekim Sihon ongestoord doorkruist. Verscheidene hoofden zich aangemeld.

En het tweede:

Moeroe Gleieng en omstreken getuchtigd. Vijf militairen beneden den rang van officier gewond. Troepen heden terug naar Kotta-Radja, behalve die in bivak te Samahani blijven, totdat het bestuur der Moekims Baid zal geregeld zijn.

Ten bewijze dat de rustverstoring op Lombok toch niet zonder beteekenis is, kan dienen het volgende telegram aan de *N. Rt. Ct.*:

Batoe Klian op Lombok werd door den vijand verbrand. Een patrouille van ons werd omsingeld en gedurende de drie uren beschoten. Vier minderen van ons werden gewond, een gedood. De vijand had zes dooden. De resident is op Lombok aangekomen.

—Het prijsgericht in zake de *Doelwijk* is bijeengekomen.

Het Vad. verneemt uit goede bron, dat niet geheel juist is het bericht, dat de Italiaansche regeering aan de onze op 4 Aug. verklaard heeft in staat van oorlog met Abessynië te zijn. De verklaring der Italiaansche Regeering luidde, dat de verhouding tot Abessynië nog onveranderd was.

Onder dagteekening van den 13en Augustus heeft de heer Remmers, kapitein van de *Doelwijk*, het volgende schrijven gericht aan de reeders Wm. Ruys & Zoon te Rotterdam:

Tot het oogenblik van arrestatie was de reis voorspoedig. Op den 8en Aug. des vm. te 3.30 werd Perim gepasseerd, alstoen koers stellende om de Z.O.t.Z. en later om de Z.t.O.

Reeds den geheelen morgen waren er schepen met zoeklicht bezig, totdat te 4.30 plotseling het licht op ons werd gericht en wij de beide zijlichten aan bakboord achteruit zagen van een oorlogsschip, hetwelk in ons kielwater koerste, steeds zoeklicht op ons gericht houdende.

Met zonsopkomst werd een sein geheschen stoppen, waarop men een schot loste, het was de Italiaansche kruiser *Etna*.

Ik stopte direct de machine als zijnde zulks verplicht; wij waren toen pl. m. 19' afstand van Perim, pl. m. 12° 21' N. en 43° 35' O.

Direct kwam een officier aan boord, welke mij onze papieren vroeg; ik toonde hem de cognossementen.

Die officier had een volledig afschrift van onze lading, merken en nummers, enz. Men was goed ingelicht.

Onze papieren werden door den Italiaanschen officier in orde bevonden en maakte deze mij bekend, dat hij orders had ons te arresteeren en wij mede moesten opstoomen naar Massowah, 500 meter aan stuurboord van het oorlogsschip. Ik protesteerde tegen deze handelwijs, een fatale zeeroof, en weigerde, waarop mij bekend werd gemaakt, zoo ik niet goedschiks medeging, men gebruik van wapenen zou maken. Toen moest ik toegeven. Wij volgden het schip op 500 meters afstand houdende, terwijl zijn batterijen steeds bemand bleven.

Ik heb u den 8 Augustus van het voorval in kennis gesteld en aan den officier medegegeven, welke ons had gevangen genomen, doch te Perim mocht ik niet seinen.

Ik betwijfel of u het telegram hebt ontvangen, daar wij tot gisteren als gevangenen werden beschouwd of liever gezegd onder controle stonden. De telegrammen, welke ik wegstuur, moeten eerst gelezen worden. Ik ben tweemaal bij den gouverneur geweest en gisteren bij den admiraal.

Wij worden thans als vrije menschen beschouwd en men wil een gedeelte der equipage wegzenden naar Port Said, doch zij gaan als de schipper gaat, ten minste als men geen geweld pleegt.

Ik heb een brief met den heer Carette medegegeven, welke thans op vrije voeten is en ook reeds vertrokken.

Ik ben zooeven weer bij den admiraal geweest, welke ons ook zelve heeft gevangen genomen.

Op mijn vraag, waarom wij in arrest waren en zij het schip hadden geannexeerd, werd mij gezegd, dat er toestemming toe behoorde van het land, waar wapens heen gebracht werden en daar wij die toestemming niet hadden, als buitverklaard werden.

De equipage is gezond, schip en lading aan den ketting. Men heeft reeds sedert 4 weken met 5 oorlogsschepen de Roode Zee en Golf van Aden doorzocht en ons opgewacht.

BUITENLAND.

Rome. — Op het Vaticaan is, naar de *Italia* meldt, een telegram uit Dsjiboeti ontvangen, inhoudende dat Menelik uit eerbeid voor den Paus een aantal Italiaansche gevangenen in vrijheid zal stellen.

— Op de lijst der verboden boeken is door de H. Congregatie van den Index geplaatst: *Rome* van Emile Zola.

— De Paus heeft Mgr. Gessi aangewezen als bijzonder zaakgelastigde in de scheidsrechterlijke uitspraak tusschen de republieken Haïti en San Domingo.

— Uit Rome wordt gemeld, dat Z. H. de Paus de laatste hand legt aan een document, dat zal worden gepubliceerd op den vooravond van het anti-maçonnieke congres van Trente. Dit document zet de kroon op de encycliek van Leo XIII over de Vrijmetselarij, verschenen in 1884.

Italie.— 19 Aug, den verjaardag van Caserio's terechtstelling, hebben de anarchisten te Rome zich ten gunste van den moordenaar van president Carnot geuit. De muren waren met biljetten beplakt, waarop de „gezellen der „vrijheid" den „martelaar van Lyon" verheerlijkten. Ook verspreidden zij een revolutionnair pamflet in de stad, wat oorzaak was dat verscheidenen hunner door de politie werden gevat.

— De telegraaf heeft de verloving van den Italiaanschen kroonprins bericht.

Als iets verwondering mocht wekken nopens de huwelijksplannen van den prins van Napels, dan is het wel de keuze zijner bruid. Hij, Katholiek, althans in naam, huwt eene schismatieke; hij, zoon van een der oudste Latijnsche rassen, huwt eene Oostersche; hij, zoon van een der souvereinen van het drievoudig verbond, huwt de dochter van den „eenigen vriend" des Czaren, van den Russischen voorpost in den Balkan.

Wanneer de bladen berichten, dat het hier geen politiek huwelijk geldt maar een uit persoonlijke neiging van den prins ontstaan, die door de schoonheid der prinses was aangelokt, dan kan men dat grif aannemen. De dochter van het kleine Balkan-potentaatje, die over een handvol woeste, onbeschaafde bergbewoners regeert, is toch geen partij voor hem, die zich den erfgenaam waant van den koningsscepter over Italië.

Het gebeurde duidt wel een merkwaardig feit aan. Vergeefsch zijn alle pogingen van 's prinsen moeder, koningin Margaretha, geweest om eene bruid voor hem te zoeken onder de dochters der Katholieke koningshuizen. Er is genoeg gepolst aan de Belgische, Beiersche, Oostenrijksche hoven, maar overal stiet Humbert's zoon het hoofd. Geene prinses wilde plaats nemen in het paleis, dat den Paus-Koning toekomt.

Eene Montenegrijnsche zal naar het Quirinaal komen, — en de Romeinsche adel, de patriciërs van van Venetië en Genua, het Italiaansche volk zelfs trekt er den neus voor op. Koning Humbert weet dit zoo goed, dat hij, hoewel zelf zich geenszins om den Katholieken godsdienst bekommerend, als voorwaarde tot het huwelijk den geloofsovergang der prinses tot het Katholicisme gesteld heeft, — teneinde ten minste onder dit opzicht zijn volk niet nog meer te stooten, dan hij reeds doet. En de Czaar, als opperhoofd der Russisch-orthodoxe kerk, heeft daartoe den vorst van Montenegro reeds machtiging verleend.

Feest zal er in Italië niet gevierd worden. Uit vrees, de schrille tegenstelling tusschen het gecommandeerd officieel vreugdebetoon en het ontbreken der warme volksblijdschap al te zeer in het licht te doen treden, is koning Humbert zoo „verstandig geweest den wensch uit te drukken, dat de gemeentebesturen zich van alle festiviteiten zullen onthouden, en zulks onder het zeker aannemelijk voorwendsel, dat hij geene nieuwe lasten aan de draagkracht der bevolking wil zien opgelegd.

Frankrijk. — De *Figaro* verhaalt, dat onder de menigte, die in de Parijsche Notre Dame de door de kardinaal Richard geleide processie bijwoonde, zich ook de gewezen pater Hyacinthe bevond. "Nu en dan," zegt het blad, "vestigde zich zijn oogslag op den kansel, van welken hij voorheen woorden deed hooren, die hun oorsprong vonden in het vurigste en zuiverste geloof. En de afgevallen priester mat de diepte van zijnen val.... "Wie weet," voegt de *Figaro* eraan toe, "of de aanwezigheid van den heer Hyacinthe Loyson in de Notre Dame niet het voorteeken is van eenen terugkeer tot het ware geloof ?"

Duitschland. — De Katholiekendag te Dortmund is 27 Aug. gesloten. Achtereenvolgens werden de 4e gesloten en de 4e openbare bijeenkomst gehouden. Op de eerstbedoelde vergadering werd o. a. aangenomen een resolutie tot stichting van katholieken-universiteiten, waarbij men echter uitdrukkelijk verklaarde, dat daarmede geenszins onverschilligheid voor de bestaande hoogescholen werd bedoeld. Ook daar zijn katholieke professoren op hun plaats. Tot de verdere resolutie behoorde ook eene, betreffende de vakvereenigingen, aldus luidende: "De vergadering betreurt ten zeerste, dat de vakvereenigingen dikwerf met een onchristelijken geest worden bezield en noodigt de katholieke arbeiders uit te trachten, dat de vereenigingen zich op christelijken grondslag stellen." In de openbare vergadering trad. als eerste spreker op prins Arenberg, die het missiewezen en de koloniale politiek behandelde, welke ten nauwste aan elkander verbonden moeten zijn. Rector Brück hield een voordracht over de volksschool, terwijl de heer Görtz van Trier op uitvoerige en welsprekende wijze het zilveren jubilé der Centrumpartij herdacht, waarbij de groote dooden [Windhorst, Mallinckrodt, Reichensperger. enz.] natuurlijk niet werden vergeten. Laatste spreker was dr. Lieber, die naar ouden krachtigen trant het goed recht des Pausen en der katholieken in het Romeinsche vraagstuk verdedigde. De president van het congres, de afgevaardigde Gröber, sloot daarop de vergadering met een warme dankbetuiging aan allen, die tot het welslagen van den Katholiekendag hadden medegewerkt. Dortmund, zeide hij, kan roemen op een geweldig groote deelneming, de cijfers maken dit duidelijk. Er werden 2740 ledenkaarten en ruim 8000 dagkaarten genomen. Dit congres, waarover ook oprechte Protestanten zich moeten verheugen, heeft weder veel bijgedragen tot bevestiging der eenheid onder de Katholieken. Ook in de sectie-vergaderingen werd geen enkelen wanklank vernomen. De president gaf vervolgens een résumé van het behandelde en eindigde zijn slotspeech met den wensch, dat het woord des keizers, "één rijk, één volk, één God," mocht worden vervolledigd door de woorden: "één herder en één kudde!" De vergadering bracht een geestdriftig "hoch" op haren voorzitter uit. Dat het congres schitterend geslaagd is, wordt thans zelfs door de niet-katholieke pers erkend. "De toeloop tot de 3e openbare bijeenkomst," zegt een liberaal blad, overtrof alles wat zich tot dusver bij zulke vergaderingen had voorgedaan." En daarbij heerscht voortdurend de meest voortbeeldige orde, terwijl de hartelijkheid en broederlijke geest telkens duidelijk aan het licht kwamen.

Oostenrijk.—Maandag 24 Aug. is het congres der Kath. vereenigingen in Hongarije te Budapesth bijeengekomen. Meer dan 500 Katholieke en een aantal andere vereenigingen zijn vertegenwoordigd onder leiding van graaf Esterhazy en kardinaal Vaszary. In eene voorafgaande kerkelijke plechtigheid wijdden de vereenigingen zich toe aan het Allerh. Hart.

-- Prof. Neumann, een man van naam op het gebied van huidziekte, wekt in de Weener *Medische Wochenschrift* op tot internationale maatregelen ter bestrijding van de melaatschheid. Hij houdt het voor zeker, dat de melaatschheid in den laatsten tijd langzaam toeneemt in Europa, begunstigd door de groote uitbreiding van het verkeer. En het daaruit dreigend gevaar kan alleen door gemeenschappelijke maatregelen der volken van Europa voorkomen worden. Hij stelt voor: 1o. Strenge contrôle over alle in Europa voorgekomen en voorkomende gevallen en verplichte aangifte door geneeskundigen. 2o. Afzondering in daartoe bestemde inrichtingen, onder leiding van bekwame geneeskundigen, in den trant van de doelmatig gebleken Noordsche leprozenhuizen. Volstrekte afzondering zou niet noodzakelijk zijn. 3o. Verbod van huwelijk voor melaatschen en strenge afscheiding van mannen en vrouwen in de gestichten. 4o. Benoeming van bekwame deskundigen tot behandeling, alsook ter bestudeering van de ziektegevallen in de gestichten.

Engeland.—Prins Max van Saksen is geïnstalleerd als pastoor der Duitsche Katholieke kerk in de Londensche volkswijk Whitechapel. De installatie werd verricht door kardinaal Vaughan, die daartoe opzettelijk uit Wales was overgekomen, waar hij in een der badplaatsen een weinig rust van zijn wonderlijk veelvuldigen arbeid neemt.

De nieuwe pastoor is 26 jaren oud. Den dag der priesterwijding heeft hij van Leo XIII een in goud geslagen exemplaar der Pauselijke medalje van dit jaar ontvangen met het omschrift *Fiet unum ovile et unus pastor.*

— Tegen 20 Sept. zal een Engelsche pelgrimage ter herdenking van den 800sten verjaardag der Kruistochten, naar Jerusalem vertrekken. Er is sprake van, in Palestina een gedenkteeken op te richten voor de Engelschen, die in deze beroemde oorlogen stierven.

Keizerin Eugenie, die een groote voorliefde heeft voor prinses Beatrice van Engeland, weduwe van prins Hendrik van Battenberg, voor wie haar zoon, prins Lodewijk Napoleon, groote genegenheid koesterde, moet besloten hebben, het dochtertje der prinses, de 8 jarige Victoria Eugenie Eva, tot hare erfgenaam te maken.

— Het volgende is het gebed, dat door den *Speaker* gelezen wordt bij het begin van elke zitting van het Lagerhuis in de Kaap-kolonie:

"Almachtige God, die in Uw onbekende wijsheid de betrekkingen van Regeerders en Parlementen heeft ingesteld tot welvaart der samenleving en der rechtvaardige regeering der menschen, wij smeeken U, ons in Uwe groote genade aan te zien en ons, Uwe dienstknechten, te begunstigen, die het U behaagd heeft te roepen tot de vervulling van zulke belangrijke plichten in deze kolonie. Wij erkennen, o Heer, onze afhankelijkheid van U in alle dingen en onbekwaamheid om behoorlijk te vervullen de plichten, die wij op het punt staan te ondernemen, zonder Uwe goddelijke hulp. Wij bidden U daarom, onze gemoederen te vervullen met wijsheid en kennis en in onze harten te leggen een diep besef van de vreeze Uwer wet. Laat Uw zegen dalen op ons, hier in Parlement vergaderd, en geef, dat wij, als in Uwe tegenwoordigheid, alle zaken mogen behandelen en overwegen, die onder onze beraadslagingen komen, op zulk een oprechte en getrouwe wijze als strekken zal tot nut van hen wier belangen Gij hebt toevertrouwd aan onze zorg. Dit alles vragen wij in den naam en om den wille en de gerechtigheid van Uwen Zoon, Jesus Christus, onzen Heer en Zaligmaker, Amen."

Rusland. — Mgr. Novodvorsky, bisschop van Plotsk, in Polen, is plotseling gestorven, daags voor de bijeenkomst, welke hij zou hebben met Mgr. Agliardi, den Pauselijken buitengewonen gezant, die drie dagen te Warschau heeft doorgebracht. De bisschop begaf zich hierheen, om den nuntius te ontmoeten, doch stierf voor de bijeenkomst. De Russische bladen maken met geen woord van het geval melding.

Reeds eenige jaren geleden, zegt de Parijsche *Vérité*, werd een Poolsch bisschop op geheimzinnige wijze verhinderd, den vertegenwoordiger des Pausen te Warschau te spreken.

— Prins Lobanoff, Minister van Buitenlandsche Zaken, is Zondagavond 30 Aug. te half-9 aan het station te Schepetowka in den trein aan hartskramp overleden.

ADVERTENTIEN.

VERLOOFD:

José Jesús Rincón S.

EN

Maria Carmen Josefine de Haseth.

Curaçao, 21 September, 1896.